

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben na. noz aordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 9.

Ok és okozat.

(K. Ö.) Az osztrák törvényhozás a közelmúlt napokban botrányos jeleneteknek volt tanuja. Nincs okunk sajnálkozni a parlamentarizmus illető elfajulásán, sem Badeni kudarcán, mivel ezek a dolgok mind oly forrásból származnak, melynek jellegét leplezni nem lehet s mely legszorosabb összefüggésben van a kiegyezési kérdésnek elhalasztásával s Bánffy-nak a német szabadelvűek érdekében történt intervencziójával.

Tudjuk, hogy Badeni nem rendelkezett oly többséggel, melyre a kiegyezési kérdésben biztosan támaszkodhatott volna. Lemondása s a kormány vezetésével újbóli megbízatása sem változtatott a helyzeten. Ekkor szánta rá magát, hogy az u. n. nyelvredelettel megnyeri a maga részére a cseheket. A német liberálisokról feltételezte, hogy feltétlenül támogatni fogják, mint olyan párt, mely minden áron a hatalom árnyékában szeret hűsölni. Ekkor történt, hogy a jobb oldal, szövetszervező a szlávokkal, oly program alapján kötötték meg az egyezséget, mely a liberálisok közreműködését teljesen lehetetlenné tette. Képzelték a liberálisok dühe, kiket oly koalícióból szorítottak ki, melyben előreláthatólag ők játszottak volna a vezérszerepet. A liberálisok most álléptek az oppozícióba s provokálták azokat a skandalumokat, melyekre magyar testvéreik büszkéik igazán nem le-

hetnek. Mindez azonban nem igen zavarta volna Badeni nyugalmát, ha hirtelen oly támadás nem éri a Bánffy-kormány részéről, melyre nem számított. A Bánffy-kormány ugyanis, mint ezt bécsi s berlini források a leghatározottabban fenntartják, kijelentette, hogy csak akkor hajlandó a gazdasági kiegyezést megkötni, ha ebben a politikai akcióban a német liberálisoknak is szerep biztosítottatik. Az a nagy érdekszövetkezet, melyet a koncz tart össze, attól tart, hogy ha az osztrák szabadelvűek megfosztatnak minden politikai befolyástól, ez könnyen végzetessé válhatik a magyar szabadelvűnek mondott rendszerre is.

Mindez más szavakkal annyit jelent, hogy Magyarországnak azért kell többet fizetnie a közös-ügyes kiadások fedezésére s azért kénytelen meghátrálni a kiegyezés egyéb kérdéseiben, hogy Ausztriában megmentessék a szabadelvűség, mely abba a helyzetbe jutott, hogy megadassék neki a kegyelemdíj. Valóban megdöbbentő perspektívája a politikai cinizmusnak!

Bánffy azt mondja Badeninek, neked szükséged van a magasabb kvótára, mivel abban az irányban befolyásoltad az ország közvéleményét, hogy a magyar kvóta felemelése nélkül nem kötheted meg a kiegyezést. Lásd, én sokkal furfangosabb voltam.

Nem reagáltam az osztrák túlkövetelésekre s hagytam magyarjaimat forrongni. Hozzá szoktak az osztrákok által követelt magas kvótához s ha ebből valamit lealkudok, azt nekem érdemül fogják be-

tudni. Hajlandó vagyok a kiegyezést a köztünk megállapított módozatok s feltételek mellett megkötni, ha az osztrák liberálisoknak újból politikai befolyás biztosítottatik. Mert nekem meg ezekre van szükségem. Oszlattasd fel vagy napold el a parlamentet, mely idő alatt ejtsd módját annak, hogy az osztrák liberálisok tért foglaljanak.

Tehát ezért kell nekünk magasabb kvótát fizetni, ezért kell minden kvótaellenes mozgalmat rendőri brutalitásokkal már csirájában elfojtani, a törvényhatóságok hazafias megnyilatkozásait megakadályozni, hogy innen is, tulnan is annak a szabadelvűségnek biztosítsuk fenmaradását, mely gazdasági krízis elé állította az országot. De úgy látszik, a merkantil-liberális uralomnak még nem fizettük meg egészen az árát.

Régen mondtuk, hogy a Bánffy-kormánynak nincs meg a kiegyezés sikeres megoldásához megkívántató erélye s képessége. Mind világosabbá lesz azonban előttünk, hogy a Bánffy-kormány a kiegyezés kérdését pusztán pártpolitikai szempontból fogja kiaknázni. A kiegyezés nem az ország, hanem a szabadelvűség ügye. A Bánffy-kormány minél többet akar vele a szabadelvűségnek használni, annál többet fizet az ország. Csak hogy mit érdemel az ilyen kormány?

Bármely tényét tekintjük is a Bánffy-kormányt, annak rugóját kizárólagosan a párthatalmi kérdés képezi.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Kocsin.

Irtta: Prigel Olga.

Az volt a legnagyobb gyönyörűség. Kezébe fogni a gyepleszárát, s aztán neki, hegynek völgynek. Az apró jucker kocsin engedelmesen fut, a két tüzes paripa meggörbíti a nyakát szilajon s szinte ütemszerű trappba viszi asszonyát a kugliakáccsal szegett köves uton végig ki, ki, — míg az országot porondján el nem vész a zörgés. Ott már csak poroszkál a két fekete paripa, a kocsin is csak amugy halnak, nyöszörögve gördül, mintha kéretné magát.

Balognének nap, nap után ez a szórakozása. Ugy ismerik már a kocsija robogását, azok a kik a köves uton laknak, — hogy ki se tekintenek az ablakon, de még a zsalkákerek mögül se. Ugy mutatják mintha nem is volnának kíváncsiak Balognéra. Tudják ugyanis, hogy a kifogástalan szabású angolos fekete ruhája van rajta, s hogy levendula-kék fátlyott visel, csak hogy a hajaszíne még sárgábbnak tűnjék fel alatta. No persze, a haja, azután bolondulnak a férfiak titkon mind, míg az asszonyok sorba jó barátságot kötöttek a különben intrikus természetű patikásnéval, csak azért, hogy annak az ura kisüsse Balognéra, hogy a haja festett. Nem is lehet az másképp. A nagyvárosi népségen mindent a művészet pótol, no úgy aztán könnyű szépnek lenni. Letagadták utóbb Balognének a két

szeme ragyogását is. Valami maró szerrel keni be éjszakaként, — mondták.

No jó Istenem, nem is kell annál több mint hogy idegen asszonyt vigyen valaki amolyan mucsai fészekbe, hol már délután fél három órákor összekerülnek az asszonyok persze, mert nincs egyéb dolguk. Az ebédet úgy a hogy megfőzték, a gyerekeket szerte csapták, kit az iskolába, kit a szonaszédgyerekekhez játszani. Késő este kerülnek azok haza, szurtosan, mocsokosan, betört orrocskával, lyukas nadrágban. Az édes mama ép utban találja őket, hogy jön a vizitről. A gyermek-sereg csak nekirent, alig tudja megővni, hogy be ne piszkolják a divatos ruháját. Valamennyi a nyakába szeretne csinapajkodni s egy torkon kiabálják:

— Mama éhes vagyok. . .

— Várjatok, várjatok bogaraim! — csitítja őket, s előbb még sebtibe elmondja az urának:

— Képzeld a Balogné. . .

— Bánom is én! szakítja az félbe morózan. Adj már inkább valamit a gyerekeknek már majd kihuznak.

Ó nagysága mérgesen dobja le a kalapját a ruháját meg csak úgy begyüri a sifonba. Zsarnok férjei, hálátlan gyermekeket emleget. a kik előbb utóbb a sirba kergetik. Igen, minden anya föláldozza magát a férjéért a gyermekeiért! — tör ki végre belőle a zokogás, elannyira, hogy férj-uram csak hogy a szénának véget vessen, megelégszik vacsorára egy lágy tojással, a gyermekeket pedig,

a ki még el nem szundított jó lakatja lekváros kenyérrel. Azok majszolnak, a férj újságot olvas, az asszony daczosan szintén felüt valami könyvet, holmi piros kötésű francia regényt, a melyben a fő szereplő épen olyan mint Balogné. Milyen jó is annak, még a regényírók is róla veszik a mintát.

De milyen furcsák is az emberek, — a jó Isten se tudna rajtuk, s külömféle éhajtsaikon eligazodni. Balogné a hogy este hazarobog a fogatán, — titkolt keserűséggel, szinte irigykedve néz ép arra a házra, azokra az ablakokra, a honnan miatta két két elfojtott sóhajlás. A lámpafény barátságosan süt ki az utcára, virágos akkerczák bolingotnak előtte, mennyivel vonzóbbak azok, mint az ő kastélyuk előtt ácsorgó merev platán sorok.

Mekkora boldogság lehet odabenn.

Az asszony elmereng, szinte ellágyult, valami zibongó édes érzélem száll a lelkére. Aztán, — mintha már megbánta volna, — hirtelen daczosan felüti a fejét, s szorosabbra fogja a lovak gyepleszárát.

— Ó adja meg magát, — Ó! Nem, soha Hiszen szava is köti máshoz, megfogadták egymásnak ő vele. . .

Balogné pedig közönyösen gondol arra az »ő«-re. Tudja Isten, mintha elcsukta volna a leánykori száraz virágaival, apró emlékeivel együtt. Mindennap elhull, lesorvad azokról egy egy szírom, az apró barna levelek összezsugorodnak, s a gyorslábú pók beborítja őket szürke szemfödővel. Ugy hasonlítanak azok az ő leánykori ideális szerelméhez. Ép úgy hervadt

Mennyi is volt eddig a mi kvótánk?

Mióta a kiegyezés elhalasztása bevégett ténynyé vált, meglehetősen lekerült a kvóta a napirendről. Ausztriában azonban most is élénken foglalkoznak vele a politikai körökben és a napi sajtóban.

Néhány nap előtt egy bécsi lap, a »Finanzielles Tageblatt« azt a meglepő felfedezést tette, hogy tulajdonképpen eddig is 42—43 % -ot fizetett Magyarország, — s ebből azt a még jobban meglepő következtetést vonja le, hogy ezután se vonakodjanak azt kifizetni, amit eddig méltánytalanul vettünk el tőlünk, lefeljebb azt engedi meg kegyesen, hogy más oldalról próbáljunk kivívni előnyöket.

A kécsi lapnak nagyérdemű kimutatása a a következő:

1881-től 1895-ig a közös államháztartás 2200 milliónyi költségeiből a vámok 600 milliót Ausztria 1100 milliót Magyarország 500 milliót fedeztek. Ámde Magyarország ezenkívül még 120 milliót fizetett Ausztriának fogyasztási adóegyenleg címén, továbbá 70 milliót az ötszázalékos állami adósság kamataira megszávozott évi 30 milliónyi hozzájárulásból Ausztria zsebében maradt felesleg révén, a miből már most a következő arány állott elő: Ausztria fizetett 920 milliót, Magyarország 690 milliót az az a kvóta 57—58 43—42 százalék. Hozzájárul ehhez még az a fontos körülmény is, hogy Ausztria az említett 15 év alatt a közös vámterület folytán roppant összegre menő vámbevételről fosztotta meg Magyarországot.

Ez bizony szomorú vigasztalás a multra és nem nagyon kecsesítő a jövőre.

30 év után.

Szép s epokalis esemény volt Magyarország történetében az ami 30 év előtt történt; midőn a király és nemzet kibékülték s akkor új élet kezdődött reánk; azt hisszük, hogy mérhetetlen nagyot haladtunk — azonban ha mélyebben vizsgáljuk a momentuozus 30 év történetét akkor fájdalommal bár — de igaznak látjuk azt a mérleget, melyet Bartha Miklós mutatott ki a »Magyarország« hasábjain.

A rogyogó tolu iró, kinek az aktuális politikával foglalkozó cikkeit igazi gyönyörűséggel olvashatja mindenki, tartozék bár más politikai pártálláshoz — éles bírálat tárgyává

teszi a 30 év dreményét s mostani helyzetünknek a következő hü képét adja:

»Ma többet termelünk, több a gép, több a tudás, sok a vasut, fejlettebb az irodalom, nagyobb a forgalom, több az iskola, több a pénz. Alig mérhetők e tekintetben a haladás dimenziói. Hanem az adósság is több; a szervilizmus nagyobb; a nemzetiségek gyölölete fokozottabb; a közigazgatás romlottabb; a bünkrónika terjedelmesebb. Ehhez járul az ethikai elemek súlyos veresége. Hazafiság, önzetlenség, lelkesedés, egyéni érték, érzékenység, ingyen-közszolgálat, egyszerűség, jellem-szilárdság, lelkiismeret — a frázis kirodalmába utalt fogalmakká lettek.«

És mily elszomorító eredményt talált a társadalomban?

»A szívós kitarítás a jog mellett enyészöben van ugy a nemzetnél, mint az egyeseknél. A magánhaszon elve diadalt ül a közhaszon felett. A protekció rendszere a közpályák összes vonalain uralomra jutott. A materializmus istensége, az egyéni siker minden más istenséget leszorított a közoltárokról. Társadalmunkban a büntető hatalom ereje annyira elsatnyult, hogy egy jó aczélpenge a kezben teljesen megóv mindenkit a becselenség összes következményeitől.«

Aztán áttér a hirtelen változás által meglepett közép birtokosságra, melyben a nemzet löereje rejtett — biz az nem tudott az új légkörben megélni; mert a változott életigények áldozatává lett.

De mi lett a »felszabadult nép«-ből? Erre is megfelel a cikk következő sorai:

»Egy kis előrelátással, okos vezetéssel, böles intézkedésekkel, arra való iskolázással, a kiháló organizmus helyébe ennek a felséges anyagnak kellett volna lépni. E helyett mi történt?«

»Kérek egyetlen intézkedést, mely harmincz év leforgása alatt komolyan ezéba vette a közép nemesség megmentését, vagy a hol ez lehetetlen volt, egy megbízható új középosztály képzését! Láttunk egyetlen törvényhozási vagy kormányzati lépést, mely gátolólóg hatott volna arra, hogy a pusztuló organizmust ne a börzén, a közvetítésen az uszorán, a pálinkamérésen, a liferalásokon, a szédelgéseken, az árlejtéseken, a kurupezióon, a gründolásokon hizott és megerősödött organizmusok emészsek föl?«

Végre ezeket egybevetve a jeles tolu iró ugy alkotja meg a haladás mérlegét:

»Megnyult a vasut; megrövidült az erkölcs. Nőtt a lakóház terjedelme, fénye; apadt a tüzhely tisztasága és melege. Szaporodott a bürokrácia; fogyott a szabadság. Több a pénz; kevesebb a hit. A középosztály egyrésze elpusztult; a parasztság egyrésze elfordult istenétől és hazájától. Az éhező rúthén, a kivándorló székely nyugdíj fizet . . .

platánok alatt, aztán megcsókolta a kezét, s bocsánatot kért, hogy még ma ki kell menie a gazdaságba. Az ispánja váratlanul felmondott, s neki azt okvetlen helyettesíteni kell. Az asszony egy szóval se marasztotta, s az ura aztán nem jött haza se másnap, se harmadnap. A leveleit ugyan megírta rendszeren, de az mind oly kimért, hideg volt, mint valami üzleti tudósítás.

Balogné furesán érezte magát. Előbb arra a gondolatra jött, hogy hazamegy, aztán megadta magát a sorsának, s élt a kastélyban, egyedül, mint valami elátkozott királyasszony. Rabság volt neki a nagy szabadsága, s boldogtalannak érezte magát a kényelemben. Majd meg ábrándozott és siratta a régi szerelmét, a szegény fiut. Annak a viszont boldogtalanságában talált csak egy kis vigasztalást.

Hanem hiszen, az ábránd is csak elkopik, megfakul. Balogné előbb utóbb belátta, hogy tulajdonképen ostobán cselekszik. De ugyan mit tehetne egyebet?

Megkérlelje az urát azért az szóért mit a nászutak alatt, könnyelműen a szemébe dobott. Mondja meg, hogy de igen, már nem ugy érez.

Durczásan felütötte fejét erre a gondolatra. — Soha . . .

No s egyszer csak haza jött az ura. Balognének ugy tetszett, mintha megszépült volna a néhány hét alatt. A lopva ráéjtett tekintetere delejes érzés siklott átt tagjain, szeretett volna a nyakába borulni. De nem, uralkodott magán, s lelkében kereste a régi

kinek? Hát a miniszternek! Azoknak, a kiknek gondatlansága miatt vagy éheznek, vagy kivándorol.

A parlamenti helyzet.

A kormányhoz közel álló körökből az a hir szivárog ki, hogy Kossuth Ferencz hazaérkezte után a kormánynak módjában fog állani minden vitának megszüntetése a házban. A dolog mikéntjéről semmit sem lehet tudni, de mégis nagy merészség kell hozzá, hogy egy kormány barát ujság ki meri írni azt, hogy Bánffy a függetlenségi párt egyik vdzérént ugy tánczoltatta, a hogy akarja. Az ellenzéken azt hiszik, hogy ezen híreszteléseknek csak a parlamenti viták vezetőinek megfélemlítése a célja, mert a kormány már belátja azt, hogy a 16. §-t keresztül nem hajthatja. A miniszterium terve a következő: Ha a vita a 16. § felett nagyon hosszúra huzódnék akkor az- hirtelen megszakítják, és más javaslatok kerülnek szőnegre, és pedig a katonai, — a cukor — és spiritus adó és a beruházási kölesön javaslatok, egyuttal kimondják, hogy a 16. § tárgyalása az őszre halasztatik. A nyár folyamán aztán Erdély minisztert szépen skartban tennék. Hogy mi igaz ezen Kombinációb? — az már legközelebb kiviláglik. Ha ugyanis Bánffy nem valami nagy erélylyel lép fel Erdélyi mellett a parlamentben, akkor ez ország-világ előtt annak lesz a tanúsága, hogy nem akar többé szolidaris lenni az igazságügyminiszterrel, s hogy a 16. § rövid idő alatt Erdélyi egyutt az engézet és feledés martaléka lesz.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 9.

Apponyi legutóbbi beszédének hatása alatt gyűltek össze ma a képviselők. Ünnepe után és ilyen hangulatban nem a legkellemesebb vállalkozás volt beszédet mondani.

Ilyés Bálint és Saághy Gyula meglehetősen nehézséggel küzdöttek, hogy az érdeklődést maguk felé tereljék.

Molnár Bélának azonban volt két sikerült mondása. Az egyik azért volt sikerült, mert

ábrándokat, azokba akarta temetni az előtörő érzelmeit.

Balog Béni hazajött, s szép szeliden azt mondta a feleségének.

— Ideje édesesem, hogy egy kicsit megmutassak magunkat a világnak, elvégre.

Az asszony közbe vágott.

— Semmi közöm a világhoz — ahhoz a világhoz. — tette hozzá halkán.

Balog Béni vállat vont a mi annyit jelentett, hogy jól van, Ahhoz a másik világhoz, mit az asszony csendes, szinte érzés teli hangon ejtett ki, — neki nem volt semmi köze. Megértették tehát egymást.

Balog Béni visszament a gazdaságba, s Balogné aznap kezdte meg a kikocsizást. Az apró jucker kocsit engedelmesen futott, a két tüzes paripa szilajon, szinte ütemszerű trappba vitte asszonyát a kugli akáczzal szegett uton végig ki, ki . . .

Az asszonynak repes a lelke. Valami ellenállhatatlan vágy tüzi hajtja. A beláthatatlan rónán csendesen ing a kalász, a vörös pipacsók ábrándos buzavirágok kíváncsian néznek reá, tulnan erdő sötéltelik, — haragos zöld színű nyárfák. Ez itt mind az övék. Az erdőn túl a major, ott van az ura. Igen, most alig száz méternyre tőle. Nem telnék bele egy perc és . . . De nem. — Tizedszer tette meg már idáig az utat, s csak nem tudott az országuton befordulni arra. Nem tudott megtörni a büszkesége. Az utszéli vadvirágok helyeslőleg bólogattak feléje, ugy ugy — jól teszed mi se

le az a lelkéről, s az idő ez az örök motoláló óriási pók lasan, lassan arra is rászövi a feledés az elmulás egyszínű, szürke terítőjét. A száraz virág romját ép ugy csak a kegyellete tartogatja, mint amannak a meghalt szerelmét.

Talán minden olyan sorsu ésrongu leánynak, ha férjhez megy, vinni kell magával efféle virágokat, emlékeket. Balogné, mikor a leudó urának először kezébe tette gyöngé, harmatos kezét, — összereszt, s nem mert a szemébe nézni. Félt, hogy az kiolvassa az övéből a hazugságot. Sokszor meg már ott volt ajkán a szó, hogy őszintén megmondjon mindent, eltépje a zsibbasztó lánczot, — s akkor csak hirtelen eléje tünt az anyja mágnásos hideg alakja: Tönkre akarsz tenni bennünket? — beszélj annak a szemrehányó tekintete. Hisz a te szerencséd a menekülésünk, — a te szerencséd adott vissza a világnak. Vagy mit kívánsz? — Mesét a szalmakunyhóról, s a pásztorfiúról? — Abból meg nem élünk. . .

S a leány föl hagyta fejére tenni a mirtust, a habos fátyolt. Tudott édesen mosolyogni a szerencsekívánatokra, hanem mikor az ura hazavitte, — annak az uton elbeszélte a szalmakunyhó s a pásztorfiu történetét.

— Milyen szép mese, kár hogy nem nekünk írták, — sohajtott föl bánatosan.

Balog Béni nem szólt rá semmit. Udvariasan segítette föl a feleségét a vasutállomáson rájuk várakozó kocsijára, körülvezette a kastélyba, néhányszor végigsétált vele a karcsu

mindenki megértette és kinevette, a másik pedig azért sikerült, mert senkise értette. Az egyikben tudniillik azt magyarázta Győri Eleknek, hogy van nagyobb sérelem is, mint az, hogy a 21 éves ifju nem gyakorolhat politikai jogokat. Nagyobb baj az, hogy a 21 éves ifju nem házasodhatik meg, — még se panaszozzák fel az ellenfelel.

Nagy vigasztalást támadt erre az egész Házban, csak Molnár Béla vette komolyan, amit mondott.

A másik mondása így hanzzik:

— Van egy új ház-állapot Ez az esküdt-széki ház. Rendesen szerkesztők kapják meg és sohase lép magasabbra, mint 56.5 fokra . . .

Ennek a mondásnak pedig maga Molnár Béla nevetett, ellenben a képviselők gondolkozva néztek a levegőbe.

— Mi az ördög ez? Valami sikerült vicce lehetett, mert Molnár Béla nagyon nevet neki.

Legnagyobb hatása ma Rátkay Lászlónak, a népszinműirő-képviselőnek volt. Vékony, szinte vérszegény hangja meg-megtántorult, mikor a magyar nemzet sérelméről beszélt és lelkesedett, megkapott, mikor azt beszélt, hogy apánk a sajtószabadság törvényének első szakaszát vették föl, hogy Magyarországon örökre eltöröltetik a cenzura és másodszor, hogy mindenki szabadon fejezheti ki gondolatait.

Viharosan, lelkesen éljenzett neki a baloldal.

*

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 11 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Nyegre László, Lázár Árpád.

A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök: Bemutatja Szatmár- és Kolozs megyék kérvényét a kvóta emelés ellen.

Bemutatja Szatmármegye kérvényét a gör. keleti püspökség felállítására, továbbá ugyancsak Szatmármegye kérvényét a közigazgatási tisztviselők fizetésének javítása iránt.

Műnich Aurél bemutatja a pénzügyi és véderő bizottságok jelentését a csász. kir. közös hadsereg *katonai nevelő és tisztképző intézeteinél* magyar ifjak részére létesített állami alapítványi helyekről és a honvéd nevelő és képző intézetekről szóló törvényjavaslatokról.

A jelentést kinyomatják és szétosztják.

megyünk a szerelmesünk után, bevárjuk helyünkbe.

Balogné hirtelen ellenkező irányban tért, maga se tudta merre.

Gyors változatban repültek a szántóföldek s magas verandás ház körvonalai rajzolódtak elé, hatalmas parkkal körülvéve. Kíváncsian hajtott tovább s aztán hogy a parkban enyegő társaságra pillantott — csak hirtelen elsápadt az arca. Majd meg piros lett, mint a nyíl rózsája s a szeme felragyogott.

Ah! — sóhajtott fel önkénytelen, s ezzel a sóhajtással elszállott minden nehézség a lelkéről.

A régi szerelmesét látta karöltve sétálni egy fehér ruhás karesu leánnyal. A leány bizalmasan hajtotta fejét a férfi vállára.

Nem tartozunk egymásnak szemrehányással. — ujongott lelkében az asszony s aztán egy latin szó jutott eszébe: «metamorfózis» Ez a természet örök rendje.

Változik a fa, a fű, és virág, változik maga az ég az ő komoly csillagképleteivel, — miért ne változhatnak meg ő is az egyszer, talán csak egy pillanatra, eddig. . .

A kis könnyű jucker kocsi sebesen gördült a haragos — zöld nyárfák egyre közelebb vették árnyékukat, tul rajtuk megismerte Balogné az ura alakját. Lábujjhegyen került a háta mögé. A fölöttük kinyúló vadgesztenyefa rózsaszínű virágszirmai ráhullottak az asszony fejére, a lemenő nap sugara mintha glóriát rajzolt volna a mosolygós arcok köré.

Az interpellációs könyvbe két interpelláció van bejegyezve: Justh Gyula a belügyminiszterhez a dalcsarnokokra vonatkozó szabályrendelet végrehajtása iránt és Mócsy Antal a gyülekezési jog és szólásszabadság korlátozása iránt.

Következik a napirend: A *bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről* szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Illyés Bálint: Azzal kezd, hogy a sok fényes beszéd után csak azért szólal fel, mert rajongó szeretettel viseltetik a sajtó iránt s nem türetheti azt, hogy bántatlanul rést üssenek annak szabadságán. Nemesak a cenzura korlátozza a sajtót szabadságában, de az is cenzura, amikor a sajtótermékeket elvonják illetékes bíróságától. (Helyeslés balról.) Ha a sajtószabadságot elvonják a nemzetől, a szabadság paradicsomából üzik ki az emberiséget. A reakció idejében nemesak a testre vertek bilincseket, hanem a szellemre is s ha azután a nemzet előbb nem a szelleméről tépte volna le a bilincseket, sohase vivta volna ki szabadságát s akkor nem azt mondta volna a felesleges nótárius, hogy Magyarország olyan ország, ahol minden nyelven beszélnek, még magyarul is, hanem hogy Magyarország olyan ország, ahol minden nyelven beszélnek, csak magyarul nem. Nem adhatjuk hát a legerősebb fegyvert a reakció kezébe.

Hentaller Lajos: Ugy is sok fegyvere van már!

Illyés Bálint: Lucifer ugyanis csak ezt a sötét pontot lesi, hogy aztán lerombolhassa a szabadság csiréit. Megengedi, hogy az igazságügyminiszter gyógyszerköznek tekinti a javaslatot, de könnyen úgy járhat vele, mint az orvos, aki a saját testébe oltotta a betegséget. Olyan látja a sajtószabadságot, mint a nebutyvirágot; inkább tűrnünk kell kinövésait, de hozzányulni nem szabad. Csatlakozik Győri Elek határozati javaslatához. (Élénk helyeslés balról.)

Sághy Gyula: E javaslattal szemben nemesak az ellenzék emelt aggályokat, hanem a kormánypárt legkitűnőbb jogászai is a legridegebb visszautasítás állapontjára helyezkedtek. Fejtegeti, hogy a mai időkben nem a szakszerűség szempontjából bírálja tuloldal többsége a kérdéseket, hanem a pártpolitika szempontjából. Ez az idők jele, mert a kormánypárt ma a reakciónak szegődött hívéül. Az esküdtzéseknek a sajtóügyekben való bíraskodása ellen nagyon sok érvel hozott fel az ellenpárt; Hódossy ezután kimutatta, hogy ezek az érvek nem állhatnak fenn, mert éppen az esküdtzék legalkalmasabb a sajtóügyek elbírálására. (Helyeslés baloldalon.)

Kijelenti, hogy a sajtószabadság legesekélyebb korlátozásához sem tudna hozzájárulni szavazatával. (Helyeslés baloldalon.) A tuloldalról hallott olyan megjegyzéseket is, hogy a javaslat nemhogy érintené a sajtószabadságot, hanem egyenesen megvédelmezi azt. Példákkal bizonyítja, hogy ez nagy abszurdum. Ezután Plósz államtitkárral polemizál s kimutatja, olyan érveket hozott fel, amelyekkel őt meglehet cáfolni. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés balról.)

Molnár Béla: Örömmel kéri ki a maga részét a magas színvonalú vitából. Ő is a 16. paragrafus rendelkezéseivel óhajt foglalkozni. Azt mondja, hogy hamis nyomon jár az ellenzék akkor, a mikor a sajtó visszaéléseit az esküdt bíróság elé akarja vinni. A hibákat feltétlenül ostorozni kívánja. Apponyi azt mondta, hogy nem abban van az elégtétel, hogy valakit becsuknak, hanem abban, hogy az esküdtzések kimondja a vétkességet. Ez nagyon szép elv, de csak teoriában. Akármilyen nyersnek tartja is Apponyi az elrettentető teoriát, mégis az elhagyatott tájon sokkal több emberi ütnének agyon, ha távolból nem látnák az akasztófát. Nem érveket lát Apponyi beszédében, hanem személyes szimpatitát. Apponyi ragaszkodásának az esküdtzésekhez egyházpolitikai ize van, mert az esküdtzések több vádlottat felmentettek, akik az egyházpolitika ellen irtak. Győrrrel polemizál ezután, a ki a reakciót keresi. Az ő pártjában nem találja meg a reakciót, de ha keresik, meglehet azt találni: legutoljára néppárti ruhában látja. Győri még azt is sérelemnek tekinti, hogy a 21 éves ifju nem

gyakorolhat politikai jogokat. No hát van ennél súlyosabb sérelem: ez hogy — a mi igen nagy kár a magyar faj szempontjából, — a 21 éves ifjunak házasodni se szabad. (Zajos derűtség). A tüntetésekkel foglalkozik ezután s azt mondja, nem volna baj, ha az ifjuság tüntetne, de az utca turbulens elemei veszik át a vezérszerepet. Majd azzal foglalkozik, hogy míg Angliában a közönség támogatja a rendőrséget, addig nálunk a közönség ellensége a rendőrségnek, amelyeknek pedig nehéz szerepe van.

Lukács Gyula: Nehéz a botja!

Molnár Béla: Az újabb időben egy betegséggel állunk szemben: ez az esküdtzéki ház. Rendesen szerkesztők szokták megkapni, de nem veszedelmes, mert alig lepi tul a 36.5 fokot. (Derűtség baloldalon.) Ő a köztisztviselőket is szeretné kivonni az esküdtzések bíraskodása alól, mert az a becsületben megőszült tisztviselő megérdemelné, hogy a becsületét éppúgy megvédelmezzék, mint más emberét. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

Rátkay László: Molnár Béla beszédére csak egy-két rövid megjegyzésem van. Azt hiszi, Apponyi és Győri Elek azt a kritikát a melyet Molnár rájuk mondott, ki fogják heverni. Molnár beszéde jellemzi az egész javaslatot, most már tudjuk, hogy ezután a gondolat mellett ott lesz az akasztafa. Átérve beszédének tulajdonképeni részére, kérde, hogy elismeri-e a miniszter, hogy minden népnek meg van a maga kidomborodó jellemvonása. Így a magyar nép jellemvonása a királyhoz való rendíthetetlen hűség, melyet sokan összetévesztenek a szolgálattal. A másik jellemvonása, hogy ujtásokat nehezen fogad el, de ha elfogadja, nem is adja fel senkinek egyetlen jogát se. (Élénk tetszés baloldalon.) De sőt a kormányoknak is meg van a maguk jellemvonásuk; így a mostani kormány jellemvonása: a Bécseszel szemben való hajthatatlanság. (Élénk derűtség baloldalon.) Fejtegeti ezután, hogy ha a kormány a 16-ik paragrafus rendelkezését erőszakolásra minden eszközt felhasznál, semmi ellenérvet nem respektál, akkor jogosult az ellenzéknek actiója is, hogy minden áron megakadályozza e paragrafus törvénynyé válását. (Zajos tetszés a balon.) Vázolja ezután a javaslat hibáit s fejtegeti, hogy még a címe is rossz.

Gajári Géza: Jó az így is!

Hentaller Lajos: Persze neki jó, hisz ő fogház mellett lakott. (Nagy derűtség.)

Rátkay László: Elmondja, hogy a javaslat annyira silány módon van megalkotva, hogy például egy helyen hivatkozik a büntető törvénykönyv 131. §-ának 2-ik bekezdésére, pedig ennek a paragrafusnak második bekezdése nincs is. Ilyen fontos javaslatnál, a melyhez a miniszter ur nemesak a tárcáját, hanem még az életét is kötötte, ilyen hibáknak előfordulni nem szabad. (Derűtség.) Arról beszél ezután, hogy a magyar büntető törvény magánbecsületet nem ismer, csak polgári becsületet. És nemesak magánbecsület van, hanem a nemzetnek is van becsülete; ezt sokszor megsértették s a kormány még sem védelmezte meg. (Igaz, úgy van baloldalon.) Arról beszél ezután, hogy az 1848-iki bíróság első pontja az, hogy a cenzura örökre eltöröltessék s Magyarországon a gondolatát mindenki szabadon nyilváníthatja. Ehhez hozzányulni nem szabad, mert ez olyan szent nekünk, mint az Üdvözítő sirja. (Éljenzés baloldalon.) A szabadsajtó az, a mely megfogja oltalmazni a szabadságot, s ezért ő a javaslatot nem fogadhatja el. (Helyeslés balról, A szónokot sokan üdvözik.)

Elnök: az ülést öt perczeire felfüggeszti.

Szünet után

Massovszky Endre: Hallatlan merényletnek tartja, hogy az 1848-iki törvényt egy melles rendelkezéssel ki akarják játszani. (Ugy van! ugy van! a baloldalon.) Az esküdtbírásgoktól függetlenséget kíván, ezt pedig csak úgy lehet elérni, ha az esküdtzések függetlenekké tesszük a politikától. Meg van győződve arról, hogy a sajtószabadságot másként, mint esküdtzéki intézménnyel megvédelmezni nem lehet.

Justh Gyula interpellációja a belügyminiszterhez:

Mint hogy a fővárosi orfeumok, dalcsarnokok és mulatók egynemelyikében a belügyminiszteri rendeleten alapuló tilalom dacára, be-

fejezett cselekményű s szervegeszét képező szindarabok adatnak elő, még pedig német nyelven: és minthogy az csupán a fővárosi állami rendőrség elnézése, hitelességünk oszlása folytán lehetséges:

Kérdem a belügyminiszter urat, szándékos-e azon belügyminiszteri rendeleten alapuló tilalomnak, mely szerint orfeumokban, dalsarnokokban és mulatókban befejezett cselekményű és szervegeszét képező szindarabok előadása tilos, haladéktalanul érvényt szerezni?

és szándékos-e elnézésért, kötelességmulasztásáért a fővárosi rendőralapítványt és a felügyelettel megbízott rendőri tisztviselőket azonnal szigorúan feleletre vonni?

Ezután *Marsovszky* szent kötelességét vélt teljesíteni akkor, a midőn védelmére kél a fenyegetett sajtószakadásunk, — ezután *Juszth* interpellált s később *Mócsy* interpellálja a belügyminisztert a Sárgoda népgyűlésen a szolgabíró által kifejtett önkénykedés miatt.

Az ülés vége 3/2-kor.

Katonai nevelő-intózet Nagyváradon.

— A régi és az új katonaiskola. —

Most már bizonyos, hogy Nagyvárad városa megkapja a tervezett három magyar katonaiskola egyikét.

Mint értesülünk, a honvédelmi miniszter leiratot intézett Nagyvárad város polgármesteréhez, a melyben tudatja, hogy Nagyváradon fogják felállítani a katonaiskola nevelő-intózetet. Felhívja egyúttal a várost, hogy haladéktalanul jelölje ki azon területet, a melyet hajlandó a katonaiskola épületének helyéül a katonaiskincstárnak díj nélkül átbozsájtani s eszköztesse a területen a szükséges méréseket, mivel pár nap múlva leérkezik a miniszter kiküldöttjeiből álló bizottság az épület helyének megtekintésére s az építésre nézve szükséges teendők megtételére.

Az épületet a katonaiskincstárnak emelteti.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester azonnal intézkedett, hogy a kért előmunkálatok haladéktalanul megtéssenek.

Busch Dávid főmérnök tegnap délután kezdte meg az iskola helyéül a Bónai-kuthoz vezető fasor és a Rhédey-kert között kijelölt földterület felmérését.

Az iskola husz hold területet foglal el s bele esik a Kommandás-rét felől jövő vízlevezető, kőhíddal ellátott árok. Ezen vízlevezetőt mintegy 50 méterrel feljebb kell elvezetni s valószínűleg az Aduma vizének tervezett levezetésével oldják meg a kérdést.

A katonaiskola ezen a területen szép, egészséges helyen, a város közvetlen szomszédságában lenne.

A járványkórházat később, a szegény ügy rendezésénél szegényházzá alakíthatnák át s akkor még a járványkórház közelsége miatt támadt aggályok is megszűnnének.

A főmérnök ma folytatni fogja a területen a méréseket. Az egész husz holdat körül s a belterületen több helyen lejtmezei s kémgödörök által a talajt vizsgálja meg.

A nagyszabású építkezést még ez év augusztus elsején megkezdik e katonaiskincstár s lehetőleg még ez évben fedél alá veszik az épületeket, hogy a jövő év őszén az iskola megkezdhesse működését.

A nagyváradai katonaiskola teljesen a cs. s kir. gyalogsági hadapród-iskolák mintájára lesz felállítva, a tandíj is egyenlő lesz a nevezett intézetekben előírt iskolapénzzel. Ez intézkedés azonban megnehezítené a szegényebb polgárok fiai részére a felvételt, minthogy az

évi 150 forintnyi iskolapénzt a szegényebb sorsnak fizetni képtelenek volnának. Azért a honvédelmi miniszter felhívást fog intézni a városokhoz és megyékhez, melyben felszólítja őket, hogy tegyenek alapítványokat a szegényebb állampolgárok fiai számára.

A honvéd nevelő-intózetek növendékeinek egyenruhái a közös hadsereg nevelő-intózetek növendékei egyenruháival egyenlők lesznek, a fegyverzet és felszerelés pedig teljesen hasonló lesz.

A honvéd főreáliskola növendékei egyenruházata sötétszürke pantalló vörös paszománttal, sötétkék (vagy sötétszürke) attila vörös zsinórzattal, zubbony hasonló színben, a hadapród tiszthelyettesek számára előírtsapká, csákó egyszerű sávval.

A kitüntetési jelvény ugyanolyan marad, mint a tisztképző tanfolyamon.

A Ludovika-akadémia növendékei hasonló egyenruhát kapnak arany kitüntetéssel.

A hadapródiskola növendékei kék (szürke) pantallót, vörös paszománttal, sötétkék attilát és zubbonyt vörös zsinórzattal, csákót egyszerű sávval és hadapródtiszt helyettesekével egyenlő sapkát viselnek.

A kitüntetés, a honvéd főreáliskola növendékeinek kitüntetésével együtt egyenlő.

Érdekesnek tartjuk ez alkalomból egy pár szót elmondani, a régi nagyváradai katonaiskóláról.

Nagyváradon az öregebb emberek még bizonyára jól emlékeznek, hogy városunkban már állott fenn egyszer katonaiskólai nevelő-intózet a »Sal-Ferencz«-utczai jelenleg katonaiskólai kórház czéljára szolgáló emeletes épületben, melyben a Mihály orosz nagyherceg nevére elnevezett gyalogezred számára képeztek növendékeket.

Az intézetben 54 ingyenes és 10 fizetéses alapítványi hely volt. Az internatus 1855-ben szűnt meg, midőn a kormány feloszlatta. Utolsó hittanára az intézetnek *Palotay* László nagyváradai kanonok akkoriban olaszii káplán volt. A nevelő-intózet csakhamar katonaiskólai kórháznak alakították át, mely czélnek kitűnően megfelelt.

Biharvármegye közügyei.

Megyei közigazgatási bizottsági ülés.

Nagyvárad, június 9.

Tegnap délelőtt 10 órakor tartotta Biharvármegyei közigazgatási bizottsága rendes havi ülését a vármegyei háza kis termében.

Az ülésen semmi fontosabb ügy nem került szőnyegre, csupán a rendes folyó dolgokat intézték el.

Jelen voltak:

Dr. *Beöthy* László főispán elnökle alatt *Szynyogh* Péter alispán, *Papp* János főjegyző, *Király* Viktor, *Papp* Miklós, dr. *Popovits* György, *Gyurkovits* Kornél, *Lázár* Márton, *Hraniczky* Károly, *Sipos* Orbán, *Papp* Miklós, id. *Gálbory* Sámuel, *Balázsházy* Bertalan, *Hegyesi* Márton, dr. *Markovics* Károly, *Radnai* Farkas, *Szabó* József, *Szász* Ágost. Az ülés megnyitása után előterjesztett

az alispán időszaki jelentése.

A jelentés szerint az időjárást illetőleg a múlt hóban 5 tiszta, 6 felleges és 20 esős nap volt. A hőség maximuma május 27-én + 30 C° minimum 3-án + 3 C° volt, átlagos hő: 18 C° volt.

Uralkodó kórokat illetőleg valamennyi járásban a léggő és emészlő szervek bántalmi fordultak elő.

A közegészségügyi állapot kedvezőbb volt, mint a múlt hóban.

Az orvosok 3136 beteget gyógykezelték,

kik közül szegény beteg volt 7 éven alóli 75, 7 éven felőli 82, összesen: 157.

Járványok. A *vörheny* 3 járás 3 községében fordult elő járványszerűleg, a múlt hóról maradt 5, szaporodott 10-el, összesen 15, meggyógyult 2, meghalt 1, ápolás alatt van 12. A *roncsoló toroklob* 2 járás 3 községében fordult elő járványosan, múlt hóról maradt 7, nem szaporodott semmivel, összesen 7, ezek közül gyógyult 5, ápolás alatt van 2.

Hasi h ag y m á z 2 járás 2 községében fordult elő járványosan, múlt hóról maradt 2, szaporodott 5-el, összesen 7, ezek mind meggyógyultak.

H ö k h u r u t 1 községben fordult elő, fellépett a múlt első felében 1 esetben, második felében szaporodott 11-el 12 ápolás alatt van.

H ó l y a g o s h i m l ő 3 járás 10 községében fordult elő járványosan, múlt hóról maradt 43, csökkent 8-al, összesen 35, ezek közül gyógyult 19, ápolás alatt van 16.

F ü l t ő m i r i g y 1 községben fordult elő 16 esetben, ezek közül gyógyult 13, ápolás alatt van 3.

A k a n y a r ó megszűnt. Orvosrendőri bonczolás tartott, 3 hirtelen meghalt, 2 külerőszak folytán meghalt, 6 öngyilkos, 1 talált hullán, orvosi bizonylat 74 esetben állított ki, törvényszéki bonczolás 9 volt, látlevelet 80-at állított ki.

Tudomásul vétetett.

Rendes havi jelentések.

A *k i r. p é n z ü g y i g a z g a t ó* jelentése szerint ápril havában egyenes adó címén befolyt 20.772 frt 77 $\frac{1}{2}$ kr. kevesbbetet mutat mi az idei kedvezőtlen időjárásnak tulajdonítható. Az idei 4 első hóban befolyt a megyében 302,333 frt 66 $\frac{1}{2}$ kr. adó hátralék van míg 1.118.859 frt 60 kr.

A *k i r. a l ü g y é s z* jelentése szerint a múlt hó végével letartoztatott rabok szám 258 volt, kik közül 221 férfi 37 nő. A rabok keresménye május havában 106 frt 75 fél kr. tett ki. Az állami építészeti hivatal főnökeinek jelentése nemleges. Ezután az

Apróbb ügyekre

került a sor.

Kivételes nősülési engedélyt 11-et adott a bizottság és 5 mezőrendőri kihágásban itélkezett.

A derecskei járásbírósi bírón megvizsgálására, melyből újabb időben szökés történt, *S z á s z* Ágoston és dr. *S z a b ó* József lettek kiküldve.

Pecze-Szent-Márton Harangmező Ujléta, *M.-Homorog*, *B.-Szent-Márton*, *Székelyhid*, *Komádi* H. K. *Szent-Miklós* községek közmunka megváltása iránti határozatai jóváhagyattak, részben *Okány* községé is, *Genyete*, *B.-Sz. Márton*, *Nagyléta*, *H. K. Pályi*, *Körözs-Tarján* Gyires, *Vámos-Láz*, *Bihar*, *P.-Szucság*, *Körösszeg*, *Nyüved*, *Pelbárhida* községek múlt évi bevehetetlen utadónak törlesztését a közig. bizottság elrendelte.

A sarkad-nagyszalontai községi közlekedési közut építésére és fenntartására csoportosított községek érdekeltsége, valamint a hozzájárulási arány megállapítása érdekében *Sarkad* község felebezése folytán az alispán újabb határozat hozatalára utasítottott.

A bihar-székelyhidi viczinális közutak részben kö alappal való műépítésre vonatkozólag hozott alispáni határozat Bihar és *P.-Tamási* községek felebezése folytán harmadfokulag is helybenhagyatott.

Postahivatalok ügye.

Tudomásul vette a bizottság a *Jádvölgyi* postahivatal végleges bezűntetését.

A nagyváradai m. kir. posta és távirat-igazgatóság hajlandó Albiron postahivatalt felállítani, ha a község 10 éven át évenként 80 frt. fizet s egyéb engedményeket is tesz.

Az *ökrösi* postahivatalt megakarják szűntetni. Minthogy erre rendkívül szükség van, a további fenntartás iránt a bizottság előterjesztést tesz a postakincstárhoz.

A postaigazgatóság *Méhkerék* utolsó postája gyanánt az eddig *Sarkad* helyett *Kötegyánt*

akarja tenni, hogy a községeknek megfelelően ezen újítás, véleményt kérnek a nagyszalontai főszolgabírótól.

Iskolák ügye.

A vallás és közoktatásügyi miniszter tudatta, hogy az apát-keresztúri ev. ref. tanító fizetését 400 frt. a gálospetriét 148 frttal, a csokalyi g. kath.-ét 300 forinttra kiegészítette. Az érminhályfalvai r. kath. hitközség 2% pótdót vetett ki.

A Jánosfalvai, sólyompetrászi, Dragonyesdi lunkai petrilényi, zavojeni, riényi g. kel. iskolák és a gyalai g. kath. iskolák első fokban, megintettek, utóbbi iskolában az állapotok oly botrányosak, hogy a tanulók be sem férnek az iskolába, mely nedves, a padok rozzantak, a tanító pedig egy diploma nélküli László Péter nevű parasztember.

Egyébb jelentéktelen ügyek elintézése után az ülés 3/4 12 órakor véget ért.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Június 10—20. Az iparostanoncziskolák záróvizsgái.

Június 10—22 Záróvizsgák az Orsolya zárda-ban.

Június 12. Guttenberg Pál előadása a »Slójd«-ról a »Kereskedelmi Csarnok« nagytermében.

Június 12—19. A főgymnázium záróvizsgái.

Június 13. A nagyváradai takarékpénztár jubileumi közgyűlése d. e. 11 órakor.

Június 13. Utolsó nap a szőlők peronosporázására.

Június 14—30. Év végi alapvizsgálatok a jogakadémián.

Június 15. A »Szeut László« nyomda évi közgyűlése.

Június 16. Esküdtészeki tárgyalás a Vida-Pospise sajtóperben.

Június 16. Biharvármegye évnegyedes közgyűlése.

Június 17—20. Iparostanoncz munka kiállítás.

Június 19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasút évi közgyűlése a vármegyház kistermében.

Június 23. Borlodán-Prodanovits sajtóper.

Június 30. Benke, dr. Lankó Dezső sajtótárgyalás.

Július 4. A »Szigligeti Társaság« matinéja Derecskén.

Június 19—29. A főreáliskola záróvizsgái.

Regészeti és történelmi múzeum (Schlauch park) ma nyitva d. u. 3—5-ig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A koronázás évjardulója a románok közt.** A belényesi állami leányiskola a már ezen jóhírű intézetnek megszokott lelkesedéssel ünnepelte meg a koronázás harminczadik évfordulóját. A hallgatóság közt ott láttuk Beliczay a y Sándor főszolgabíró, kinek megjelenése nemcsak a személye iránt érzett rokonszenv és tisztelet miatt okozott a tantesületnek örömet, hanem azért is, mivel ő egyedül képviselte az állami iskola gondnokságát. Ott voltak még: Beliczay Elekné és leánya Irén, Stern Mórné stb.

Az ünnepély programja a következő volt:

1. Hymnusz, előadva az összes növendékek által.

2. Ima, felséges kiralyunk és királynénkért, Illyés Erzsike VI. o. t. által

3. Mikor imádkoztok, Pósatól, szavalta Stern Paulina IV. o. t.

4. Magyar dalok, énekelte a dalkör.

5. Csiga-biga, szavalta Gera Irénke II. o. t.

6. Szilágyi Erzsébet, szavalta Buttyán Maite IV. o. t.

7. Király-himnusz, énekelte a dalkör.

8. Magyar zászló, szavalta Bazsoveczky Gizi IV. o. t.

9. A kutya meg a nyul, szavalta Illyés Mariska I. o. t.

10. Magyar dalok, énekelte a dalkör.

11. Előre, Endrődy Sándortól, szavalta Báthory Olga V. o. t.

12. Szózat, énekeltek az összes növendékek.

Az állami iskolából a g y m n á z i u m b a ment a közönség, hol szintén igen szép ünnepélyt tartottak a következő programmal:

1. Marsch, előadva az int. zenekar által.

2. Elnöki megnyitó, tartotta Kéri János tanár.

3. Király hymnusz, előadva a dalárda által.

4. Drei Domne »si tati trei«, szavalta Jakob József VII. o. t.

5. Melancholia keringő, előadva a zenekar által.

6. Volapük monolog, Gabányitól, előadva Fel-necan Cezár VII. o. t. által.

7. Prágai dal, előadva a dalkör által.

8. Igazgatói záró-beszéd, tartotta Buttyán János igazgató.

9. Marsch a zenekar által.

A g ö r k a t h. p o l g á r i i s k o l a i s ü n n e p e l t s z é p ü n n e p é l y e n v a l ó j e l e n l e t e á l t a l. Nemzeti színű zászlók lengtek az állami és r. kath. iskolán, szolgabírói hivatalon és a gymnasiumon.

* **Honvédhuszárok Nagyváradon.** A gyulai honvédhuszároknak Nagyváradra leendő áthelyezése már bizonyos. A budapesti honvédkerületi parancsnokság leiratot intézett a városhoz, hogy legközelebb katonai küldöttség jöjjön a tárgyban Nagyváradra. Előbb tervben volt, hogy új laktanyát építenek kétszáz ezer frt. költséggel a honvédhuzárság részére, de e tervet elejtették s a Gyuláról Nagyváradra áthelyezendő csapatok a Nemzeti hid közelében levő régi huszár laktanyában fognak beszállósztatni. A régi laktanyát a szükséghez képest kijavítják. A miniszter leirata, hogy a gyulai honvédhuszárokat Nagyváradra fogják áthelyezni, nagy megütközést keltett Gyulán. Ez ügyben Terényi Lajos orsz. képviselő is interveniált Bátor Fejérváry előtt s előterjesztette a város kérelmét, miként ebben a meglepetésben ne részesítse a várost, mert a laktanya körül lakó több gyulai polgár csak azért épített díszes lakóházat, hogy a huszártisztekre mint lakókra számított. De Fejérváry nem hajlandó eltérni szándékától mert a gyulai kaszárnyában oly mérvben vakultak meg a lovak, hogy az értékes katonai lóanyagot továbbra is fertőzött istállóban tartani nagy mulasztás lenne. — Megigérte azonban a miniszter, hogy Jászberényből a honvédeket áthelyezi Gyulára s így a katonai létszám az eddiginél is nagyobb lesz.

A gyulaiak azonban nem akarnak megnyugodni a miniszter ezen határozatában s ez ügyben deputációt küldenek a miniszterhez, hogy szándékától eltérítsék.

* **B Döry emlékére.** A napokban elhunyt báró D ö r y József nyug. főispán emlékére L u s z i n s z k y Etelka és Lenke bárónők 100 frtot adtak át a polgármesternek, a városi szegények közötti kiosztásra.

* **A kormány üdvözlése.** Említettük, hogy a mai városi közgyűlés tárgyalásra kerül a zon indítvány, hogy a magyar katonai iskolák felállításáról szóló törvényjavaslat benyújtásáért Nagyvárad város törvényhatósága üdvözlje a kormányt. H l a t k y Endre és H o v á n y i Géza bizottsági tagok tegnap nyújtották be indítványukat, a mely szerint B á n f f y Dezső miniszterelnöknek s az ő útján az összes minisztereknek, továbbá külön b. F e j é r v á r y Géza honvédelmi miniszternek üdvözlő feliratokat küldjön a törvényhatóság.

* **Változások a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságánál.** A megyei közg. bizottság tegnapi ülésén Papp Miklós pénzügyigazgató a múlt hóban előfordult következő változásokat jelentette be a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságánál: Rauscher Rezső zombori p. ü. irodatiszt Nagyváradra, Zakál Károly margittai, Dobó Miklós m.-óvári adótisztek kölcsönösen áthelyeztettek. Deli Géza, Zajka János az 1000 forintos fizetési fokozatba, Dobó András nagyszalontai adóhivatali ellenőr a 900 frt, Gréser Alfréd, Kanyó Lajos, Szemes Imre, Mikeszka János b.-ujfalui, nagyszalontai és nagyvárad adótisztek és Nagy Ferencz állami végrehajtó a 600 frtos fizetési fokozatba léptették elő.

* **Az új elemi iskolák helye.** Dr. B u l y o v s z k y József polgármester és S i p o s Árpád iskolaszéki elnök tegnap meglátogatták Nagyvárad összes elemi iskoláit, hogy a mai

közgyűlésen tárgyalás alá kerülő ujjvárosi egyesített fiu és leányiskola ügyére nézve személyes tapasztalatok alapján tehessenek jelentést. A tanács javaslata alapján az új iskola helyül a város valószínűleg az ev. ref. egyháztanács által 18.000 frt. vételárért felajánlott ör-utcza 416 számú házat fogja megvenni, mely legal-kalmasabbnak látszik az iskola céljaira.

* **Kitüntetés.** A király Beliczay István Békésvármegyei gazdasági egyleti elnöknek, volt főispánnak a közgazdaság terén szerzett kiyáló érdemei elismerésül a s z e n t - I s t v á n r e n d k i s k e r e s z t j é t adományozta.

* **A villamos-telep létesítése.** Hoványi Géza és társainak beadványa villamostársaság létesítése tárgyában komolyan foglalkoztatja a közönséget, kilállás van rá, hogy a villany vasut és a közvilágítás rendszeresének a kérdése a közel jövőben. kellő megoldást nyer A városi t a n á c s tegnapi ülésén tárgyalta a beadványt s kimondotta, hogy a közforgalom előmozdítása érdekében a villamos vasut kiépítése szükséges, elodozhatlan s arra kiváló sulyt helyez. E feltevésből kifolyólag a villamos magánvilágítás erőátvitelénél felmerülő akadályok elhárítása tekintetében B u s c h Dávid főmérnököt és ifj. Rimler Károly főkapitányt küldte ki a tanács, hogy a folyamodókkal tárgyalásokat tartsanak. Egyben utasítva lettek, hogy a vállalat céljaira szükséges köztereket, a vezetékekhez, szükséges utcákat, hidakat, köztereket jelöljék ki s tegyenek jelentést eljárásukról — Mint értesülünk, a kérvényezők a hirneves G a n z czéggel állanak összekötésben a tervezett vállalatra. Az engedélyt kérők egy év alatt létesíteni akarják a villamos vasutat.

* **Ülés a megyeházán.** Biharvármegye erdészeti bizottsága tegnap délután 3 órakor ülést tartott. Az ülésen azonban fontosabb tárgy nem került szőnyegre, csupán mintegy 120 kisebb-nagyobb erdei kihágásban hoztak másodikfoku ítéletet.

* **A város utcáinak kövezése.** Az 1897 évben Nagyváradon telyesítendő kövezeti és utca rendezési munkálatok programját s az e célra felveendő kölcsön módozatait B u s c h Dávid főmérnök elkészítette. A tanács a főmérnök tervezetében némi változást rendelt el, a mit a főszámvevő már eszközölt s így az ügy a mai közgyűlés elé kerül. Azt hisszük, hosszabb vitát fog kelteni az előterjesztés, mivel igen sok érdeket érint.

* **Bimbóhullás.** Novák Gusztávot, a „Tiszántul“ kiadóhivatalának vezetőjét fájdalmas vesztésség érte. Egyetlen kis gyermekük tegnap éjjel elköltözött a többi angyalok közzé. A családi gyászjelentés a következő:

Novák Gusztáv és neje szül. Sümegh Irén mint szülők fájdalomtól megtört szívvvel tudatják felejtethen egyetlen kis angyaluk Olgának folyó hó 8-án éjjeli 12 órakor történt gyászos elhunytát. A fejtethetlen kis halott hült tetemei folyó hó 10-én délután 3 órakor fognak Szent-János-u. 339, számú háznál a róm. kath. anyaszentegyház snertartása szerint beszenteltetni és az olaszii közsírkertben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1897. jun. 9. Légyen könnyű a föld a korán elköltözött felett!

* **Felvasás a Röntgen sugarakról.** Dr. Károly Irén, a prem. főgymnázium tudós tanára, engedve a több oldalról jött kérelemnek. holnap, péntek d. u. 5 órakor kísélettel egybekötött előadást tart a főgymázium physikai szertárában a Röntgen féle »X« sugarakról, melyre felhívjuk az érdeklődők figyelmét. A múlt télen oly nagy sikerrel tartott előadásokra bizonyosan számosan fognak elmenni most is, mert a jeles professzor számos új vivmányról is fog megemlékezni a Röntgen sugarak használatát illetőleg.

* **Uj kath. kör.** A belügyminiszter az olaszii róm. kath. olvasó és ifjusági egyesület alapszabályait jóváhagyta.

* **Adomány.** Dr. Némethy Gyula a csillagvárosi bölcsőde részére 1 frtot köldött be hozzánk. Rendelteségi helyére juttatjuk. — A gyűjtést folytatjuk, kérjük a közönség adományait.

* **Halálozás.** Dr. Szabó Józsefet Biharvármegye tb. főorvosát súlyos csapás érte, neje szül. Hajnóczky Lujza Derecskén f. hó 7-én 65 éves korában boldog házassága 29-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek áhitatos felvétele után jobb létre szenderült. Az elhunytat tegnap délelőtt 11 órakor helyezték örök nyugalomra Debreczenben nagy részvét mellett.

* **Mozgósítás esetén.** A honvédelmi miniszter leiratban intézkedik azon megyei tisztviselőkre nézve, akik a hadsereg illetve honvédség kötelékébe tartoznak. A leirat szerint. Bethy Pál főszolgabíró, Kelemen József és Mórincz Pál szolgabírók, továbbá Dobó Imre, Kovács István, Hrabovszky István, Nagy Dániel és Kruppa Antal községi, Popescu László és Wesselényi Kálmán körjegyzőknek megengedte a miniszter hogy a netalán elrendelendő mozgósításnál a 15-ik napig polgári minőségben meghagyassanak.

* **Térzene.** A 37-ik ezred zenekara, tegnap délután 6 és 7 óra között, a »Szent-László« téren sétatangversenyt tartott. Az élvezetes és szépen előadott műsort szép számú közönség hallgatta végig, daczára a felleges égbolt fenyegetéseinek.

* **Körözésben talált holttest.** Bánlaka községnél a megáradt Sebes-Körözsből egy ember holttestét fogták ki. A megindított nyomozás nem derítette ki a szegény ember kilétét. Mivel a holttest erősen leoszlanak indult, a mezőn eltemette a hatóság.

* **Nem lesz eső.** A gazdák fenyegető napja Medárd eltelt szerencsésen a nélkül, hogy eső esett volna s megrémítette volna azokat, kik hisznek abban a régi francia közmondásban, melyet mi is átvettünk, hogy

S'il pleut a Saint Medárd
Il pleuvra quarant jours plus tard.

Félsz nap derűs szép idő volt s ha igaz a Medárd napjához fűzött monda, akkor nem kell a gazdaközönségnek attól tartani, hogy 40 napon át mindennap fog esni az eső. Az idén kétszeresen örömmel üdvözlőnek ezt a mezőgazdák, ha bevalna.

* **Tűz.** Nagy tűz volt tegnapelőtt a szomszédunkban levő Palota községben. Egy jégverem gyuladt ki és bár a lakosság minden mentési kísérletet megtett, tövig leégett. Palotán 3 év óta ez az első tüzeset.

* **Ismeretlen kalap tolvaj.** Egy századévi történet, mely Nagyváradon játszódott le. Tárgya sovány, mint egy modern színműnek, de jellemző sok mindenre nézve. Egy kisasszony volt biztosan a hűse, aki lop, — mert bizonyosan nem volt se tatája, sem mamája aki neki csinos kalapot vegyen, amely egy virágos kerthez hasonlítson. Pálma levelek, rózsák, tulipánok és buza- virágok viritsanak rajta. Elment hát G. R. házához, vagy helyesebben beossant és a szegről levette a kisasszony új és divatos kalapját, ráakasztotta a saját maga songyos, fakult és ősi kalapját és megugrott. A balga bizonyára elárulja a lopást s kicsinységéből így lesz néhány heti börtönöske.

Megmérgezett család.

— Saját tudósítónktól. —

A szomszéd Apáthi községből, rémes büntényről értesít leveleznők.

A bünténynek, egy egész család áldozata lett. A tettest nem is sejtik talán nem is jönnek nyomára soha.

A megrázó tragédiáról leveleznők a következőket írja:

Nem tudni személyes gyűlölet, vagy valami más-e az indító oka az O. Apáthi községben tegnap lejátszódott rémes tragédiának.

Két kis ártatlan gyermek és az édes anyjuk az áldozata az égbe kiáltó bűnnek. Az anya már meghalt, a két kis gyermek pedig vivódik a halállal s lehet, hogy mire e sorok az olvasó elé jutna, már három halottja lesz e szomorú tragédiának.

Özv. Botass Putonné az áldozat, ki mit sem sejtve költötte el két kis gyermekével silány ebédét, melylyel ártalmas mérget s így a halált vették magukhoz.

Ebéd után, hirtelen rosszul lettek a szerencsétlenek. Óriási kínok között a földes szoba közepén jajgatott az anya, meg a gyermekei, megrémültek egymástól és borzasztó hangon kiáltottak segítségért.

A falu lakosai közül rövid idő múlva egész csoport állott körülöttük. Az együgyű nép, csak bámulta a szerencsétlen áldozatokat s ráfogták, hogy »az ördög gyötöri őket« s akkor mentek már orvosért, amikor az anyára nézve a segítség későn érkezett.

Iszonyu kínjait s a gyermekek kínlódása által okozott pokoli gyötrelmeket nem tudta kiállani s rövid pár óra múlva segítségért kiáltó hangját elfojtotta a halál keze.

Az elősiető orvos csak a halált konstataulta. A gyermekek még életben vannak, de állapotuk semmi reményt sem nyújt felgyógyulásukhoz s lehet, hogy azóta már kiszenderedtek.

A vizsgálat alkalmával kiderült, hogy mérgezésnek estek áldozatul. Erre nyomban megindították a vizsgálatot, de a gonosz lelkületű tetteseket még ez ideig nem sikerült feltalálni s nincs egyetlen körülmény sem, mely legalább gyanukra adna okot.

Jelentést tettek az esetről az ügyészségnek is.

Egy szélhámos újabb szereplése.

— Simay Gyula Debreczenben. —

Annyi sokszor és annyi mindenféleképpen foglalkoztak már a hírlapok azzal az elegáns fiatal belényesi uri emberrel, aki a pünkösdi ünnepekre Debreczent szemelte ki működése színhelyéül, hogy a Simay Gyula neve nem lesz ismeretlen közönségünk előtt.

Nagyváradon, Kolozsvárott Aradon, jól ismeri e nevet a rendőrség, habár tulajdonosai Radzivil herczeg, hol ilyen gróf vagy olyan báró szebben hangzó és nagyobb bizalmat keltő névvel cserélte fel, adta a nagy urat, csinálta a nagy adósságokat különösen a pinzéreknél és rendszeren végezte azzal, hogy kisebb-nagyobb büntetés után toloncz uton került haza Belényesre, ahonnan származik.

Atyja a köztisztviselésben álló földbirtokos volt, a ki nem vont meg semmit fia neveltetésétől. De a fiu ott hagyta az egyetemét, ahol jogászskodott és beállott eleinte a »Magyarország«-hoz előfizető-gyűjtőnek. Ezzel az állásával azonban hamar visszaélt, hírlapírónak kreálva magát sok helyre be tudott furakodni, de az összegyűjtött előfizetési pénzeket elverte és azóta az ország hol egyik hol másik városában szélhámoskodik a legnagyobb impertinenciával.

Debreczenbe szombaton érkezett. A Bikában levő orfeumban lépett fel először mint vendég, persze nem a színpadon, hanem hol az egyik, hol a másik asztalnál, a ahol bemutatta magát az ott ülőknek mint báró Braun Oszkár és rendelt nyakrafőre finom edeleket és italokat. Mikorára fizetésre került a sor, akkor pénz helyett botrányos magaviselettel állott elő. Ezért aztán egy gazdász és egy katonatiszt arculütötték és derekasan elnépárgolták, míg végre a rendőrség biztonságba helyezte arra az éjszakára.

Másnap Erdély István fogalmazó vallatására csak erősítette, hogy ő báró Braun Oszkár, Budapesten lakik, ujjvilág-utca 12 sz. alatt és sürgőnyt fogalmazott meg Westler Imre orsz. képviselőhöz, hogy táviratilag küldjön neki 20 frtot. Ezt a sürgőnyt a kapitányság nem is továbbította, mert a fővárosi főkapitányságtól kéredezsködésre megjött az a távlati válasz, hogy a báró urat a mondott lakáson nem ismerik, az illető szélhámos csak Bolemann Aladár vagy Simay Gyula lehet. Erdélyi e sürgőnyt eléje tartotta a báró urnak, aki hosszas gondolkodás után így szólt:

— Mit gondol fogalmazó ur, hogy a kettő közül melyik lehetek én?

— Majd kitudódik.

— Soha se tessék törni rajta a fejét. Szabad kérnem azt a czeruzát?

Ezzel elvett asz asztalról egy veres czeruzát és a Simay Gyula nevet kétszer aláírta. — Nem félek az itéletől, mert megfelebezem és amig jogerős lesz, el is évül, nem fogják végrehajthatni.

A rendőrfogalmazó elég enyhén 5 frt pénzbírságra vagy 1 napi elzárásra ítélte. A szélhámos természetesen ez utóbbit választotta, leülte a pünkösdi-vasárnapot és kényszerutlevéllel visszatért Belényesbe.

Igy folyt le a nagyreményű országoshírű szélhámos legújabb vendégszereplése.

IRODALOM.

Idegen tájakon.

Elbeszélések az ifjuság számára. Irta Spillmann József S. J., magyarul kiadta Tóth Mike. Franklin társulat nyomása. Három kis kötet, csinos kötésben, képekkel.

A hírneves kalocsai főgymnáziumnak országszerte ismert tanára: Tóth Mike igazán nagy szolgálatot tett az irodalomnak, az ifjuságnak, a szülőknek és a tanügy barátainak e könyvek kiadásával. A realizmus már az ifjusági iratokba is becsempészte magát, azért már az ifjuságnál is ritkább a lelkesedés a szép, jó és igaz eszmékért. Csak néhány napja történt, hogy 30 egyetemi ifju a nemzetközi szociáldemokraczia hívének vallotta magát, tehát a hazaszeretet előttük ismeretlen erény, — csaknem naponkint olvashatjuk, hogy éretlen ifjak életuntságból fegyvert fognak önmaguk ellen, elvesztették már hitüket ártatlanságukat. És ebben nagy része van az irodalomnak.

A szülők igazán bajban vannak, mikor könyvet akarnak gyermekeik kezébe adni. Tóth Mike könyveit nyugodtan adhatja minden szülő gyermekének a kezébe. Most, az iskolai év végén, a vizsgálatok alkalmával felhívjuk a szülők, iskolai igazgatók és tanítók figyelmét e kis kötetekre.

Három kötet jelent meg eddig e vállalatból. Mind a három idegen országban játszik és ez jó, mert fejleszti a gyermeknek földrajzi ismereteit. Egyik »A két gyermek«, a kaukuzusi háboru eseményeihez fűződik, másikkal (ezime »A z ellenség) háttérül az ujszél-nudi marri háboru fegyvertényei szolgálnak, a harmadik pedig Arumugam megtért indus herczeg sorsát ecseteli. A nyelvezet pompás magyaros, akár eredeti lenne. A képek sikerültek, a pompás kiállítás a Franklin nyomdára vall.

A kis kötetek külön-külön is kaphatók Tóth Mike, jézus-társasági atya és főgymnáziumi tanárnál Kalocsán. Ismételten melegen ajánljuk.

TANÜGY.

Érettségi Vizsgálatok. A nagyvárad felső kereskedelmi iskolában, ma kezdődnek meg a szóbeli érettségi vizsgálatok. A vizsgáló bizottság elnöke: Scholez Agoston egyetemi tanár. A vizsgáló bizottság tagjai Huzella Gyula mint a kereskedelm. Miniszter kiküldötte, Széchenyi Jenő kanonok és Jankó Antal. A vizsgálatok valószínűleg eltartanak három napig.

Iskola látogatás. Dencs János nyárad ker. esperes a kerület jegyzője: Richter Jenő kíséretében meglátogatta, a nyáradvelencei róm. kath. fiu és leány népiskolákat és a tapasztalt szép eredmény felett mindkét helyen de főleg az apáczaiskolákban meglegedését és elismerését nyilvánította.

Vizsgálatok az olasz-i r. kath. fiúiskolában. Az olaszii róm. kath. elemi fiúiskolában, az u. n. »Stark iskolában« tegnap délelőtt kezdődtek az évrő vizsgálatok. — Hagyományos szokás szerint előbb a páros (IV.

és II) osztályokban ment végbe iskola felügyelő hatóság, tanügybarátok és a nagy számu szülők élénk részvétele mellett. A szép eredmény a melyet mindkét osztályban az osztálytanítók felmutattak, mindenkit meglepett és bizonyára méginkább növelni fogja ez iskola különben is jó hírnevét. A páratlan osztályok (III oszt.) vizsgálatai pénteken lesznek, érdemes őket meghallgatni.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Niobe.

Bohózat 3 felvonásban, írták Harry és E. A. Paulton. Színikerkült Nagyváradon először 1897 június 9-én.

Azt mondják az amerikai újságok, hogy mikor a »Niobe«-t először adták New-Yorkban Londontól San-Franciscoig a tenger összes czápai és az Amerika minden bölénye három héti kaczagott.

Erre a valóban amerikai mondásra, mi sem mondhatunk egyebet, minthogy a »Niobe« csakugyan pompás bohózat s az első jelenettől kezdve az utolsóig szakadatlanul kaczagásra ingerli a közönséget.

A francziák után az angolok értenek hozzá legjobban mint kell kitűnő bohózatot írni. A francia bohózatoknak fővonzereje a szellemesség az angoloké a képtelen ellentétek egymásmellé állítása.

Ez képezi a tegnapi bohózatnak is alap gondolatát, mellyel a klasszikus görög kort hasonlítja össze a mai modern századvégi idővel.

Ez a hasonló fajta humor nyilatkozik meg a két Paulton Niobe című bohózatában is, mely a görög mithosz híres hősnőjét sétáltatja meg a jelenkor mindennapi életében, még pedig Dunn Péter házában, ki biztosító társasági igazgató.

Annál a társaságnál, melyet Dunn Péter igazgatott, lord Hamilton Tomkins tízezer font sterlingre biztosította Praxitelész egyik híres szoborművét, melyet egy másik amateur hagyatékából épen most szerzett meg. A műbarát főur külön palotát épített a remek szobornak, melybe egészen szerelmes. Hogy azonban a nagyértékű műtárgy addig is, míg külön laka felépül, kárt ne szenvedjen, Tomkins lord letéteményben hagyta a biztosító társaságnál. Az intézet igazgatója, Dunn Péter azóta, hogy őrizetére van bízva a drága szobor, nem tud aludni az izgalomtól. Fél, hogy valaki hozzá ér és kárt tesz benne. Hogy segítsen magán, a szobrot haza viteti magánlakába: ott különféle spanyol falakkal körülsáncolja és megtiltja a ház népének, hogy hozzá közeledjenek. Ezután persze még kevésbé tud aludni a félelemtől, mert családjának kíváncsiságától félti a szobrot. Mikor otthon van, mindig a spanyol fal közelében ácsorog, hogy távol tartsa tőle az embereket, és szinte örül, hogy családja színházba megy egy új darabot megnézni. Legelőbb nem lesznek itthon és nem járnak közel a Niobéhez. Kérdeik tőle, hogy nem jö-e ő is a színházba. Ő nem megy. Ő itthon marad.

Dunn Péter még rendezgeti spanyol falait, mikor belép lord Tomkins, egyike ama rajongó angol főuraknak, ki mi nem klasszikai, meg sem látja, még az élő asszonyokat sem; lelke csupán az ó-kori művészet remekeinek, különösen az ő felülmulhatatlan Niobéján. És hol van az én szobrom? kérde a lord.

— Itt van. Tessék megnézni!

Ezzel Dunn visszatolja a spanyolfalat, és ott látjuk a gyönyörű szobrot. Klasszikailag tiszta arcvonásain meghatóan tükröződik a mély fájdalom kifejezése; bájos, elegáns alakját gyöngéden övezik a görög öltöny nyugodt, széles ránczai. Csak Dunn Péter nem veszi észre ezt a szépséget, mindig a szobor talpazatára néz, melyen valami sötét húzal tekerődik körül.

Dunn Péter becsengeti a szolgálakat.

— Mi ez itt, a szobor talpazata körül?

— Hát a villamos sodrony. Tetszik tudni, hogy itt voltak a munkások, a kik a villanyos világítást vezetik be a lakásba. Minthogy munkájukat estig nem tudták bevégezni, abbahagyták.

Tomkins távozik, még egyszer lelkére kötve Péternek a szobor gondját; a szegény zaklatott Péter pedig fáradtan dül le egy pam-

lagra, hogy — míg családja a színházban van — kissé szurdikáljon.

Egyszerre csak elalszik, egy hirtelen robajra a spanyol fal szétpattan és Péter talpra ugrik. Szemei a szegletre merednek, honnan a pattanás jött; ámulattal látja, hogy a szobor megmozdul, villamns húzalokon át lelép a talpazatról és feléje jó.

Péter megsemmistülve hanyatlak földre: a villamos áram megelevenítette Niobét.

Péter alig hihet szemeinek. De ez nem káprázat. Mert ime Niobe el kezd beszélni. Péter alig tudja, hová legyen. Csitítja, vigasztalja és biztatja, hogy hallgasson és ne csináljon itt botrányt éjszaka; még bejönnek a szolgálak! Niobe azonban nem hallgat, hanem mondja tovább, hatalmas lendületű verseit. Te ugyan nem vagy szép: egyáltalán nem vagy szép — siránkozik Niobe — de, minthogy ismét életre ébresztettél, én a tied vagyok — Az enyém? — szörnyűködi halálra ijedten Péter. Nekem van már feleségem. — Küld el! — válaszolt Niobe hősiesség karmozdulattal.

— De nem lehet ám! — Ej, mit! — szaval Niobe — add rabszolganőnek a vásáron! Péter vért izzad.

Niobe nem akar a székre leülni; inkább a földre telepedik, mint afféle fájdalmas hősnő, minden perczen elkezd rettentően sirni és lármájával fölveri a házat, felül a ház tetejére, hogy »ez épület ormán az isteneket fohászával megengesztelje«; az utcán összecsődül a nép és a rendőrség közbelép, Niobe botrányt kelt az ő görög öltözetében, és Péter, nem tudván hová lenni vele, oda adja neki az érkező nevelőnő előre beküldött gunyáját, hogy öltözködjék illedelmesebben. Mikor aztán a nevelőnő, miss Mifton megérkezik, és követeli tőle ruháit, Niobe azt mondja, hogy Artemis némitsa el a tolakodó némbert! Péter felesége és sógorasszonya, kik előtt Péter miss Miftonnak adta ki Niobét, eleinte csak türik a dolgot nagy megdöbbenéssel; de mikor aztán az igazi miss Mifton megérkezik, a hölgyek rátámadnak Péterre, hogy mért csempészte be szeretőjét a házba. Végül, még megérkezik lord Tomkins is és követeli szobrot. Péter magyarázza neki, hogy a villamos sodrony életre támasztotta Niobét, mire lord Tomkins nagy felháborodással feleli, hogy Péter csaló, eladta a szobrot és most gyermekmesékkel akar kímálszni a bajból; de majd megmutatja ő, hogy kit csinálnak meg; szalad a bíróságra.

Ez több, mint a mennyit a szegény Péter elbir; hanyat esik a pamlagra és elájul.

Ekkor ismét alászállnak az álmat jelentő felhők és elfödik a színpadot. Mikor a halk zene kíséretében felemelkednek, hazajön az egész család a színházból és költögetni kezdi Pétert, ki nehéz álmatól gyötörve, hanykolódik a pamlagon. Végre mégis csak sikerül őt felköltöteni. A Niobe szobra is ott áll helyén a spanyolfal mögött és így mégis csak felderül az igazság.

— Lord Tomkins előzetes rajongó magyarázatai . . . az a Galatea-történet, melyről beszéltek . . . a villamos vezeték, mely a szobor lábai köré volt tekerve . . . mindez megzavarta álmat. Álom volt az egész.

Ami az előadást illeti, az teljesen megfelelő volt a kitűnő bohózatnak. A Niobe szerepét P. Adorján Berta adta a tőle megszokott ügyességgel, a művész azonban nem volt teljesen rendelkezésre, mert játékán bizonyos kimerültség volt észlelhető.

Kövéssy utánozhatlan humorával örökös derűtségben tartotta a Dunn szerepében a közönséget.

Somló Emma egy fiatal angol bakfis szerepét, ki már azonban nagyon is jól ismeri a tiltott dolgokat, jól adta s meglehetősen sikert ért el.

Bács, Lubrinicz, Tompa, Hováth szokott jók. Zsufolt ház.

A »kék asszony.« A népszínház műsorának egyik kedvelt darabja, a »kék asszony« című operette a jövő héten kerülészinre Nagyváradon. A czimszerepét Á m o n Margit fogja játszani, ki ezen darabban is biztosan nagy sikert fog elérni. Hangja és játéka is teljesen megfelel új szerepének.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

42.

— Jó éjt Mac Dunolly kisasszony szivesen nyujtanám a kezem de tudom ugy sem fogadná el.

— Nem szükséges — kiáltott az.

— Akkor csendes éjjeli nyugodalmat kívánok.

Daisy utánuk nézett; hallotta Vilmos mankóinak kopogását a márvánnyal kirakott folyosón, hallotta, mikor Lenora Antalt hívta, hogy segítsen bátyjának, ökölbe szoritott kezeivel fenyegetve intett utánuk.

— Most már tudom, mi fog neki rosszul esni. Azt ugy szereti mint én a bábjaimat, tudom már, tudom már!

Vilmos a dívánra helyezkedett Leonora mellé ült, könnyei megeredtek, mig szép ruháját zsebkendőjével dörzsölte, s Vilmosnak feltette a kérdést:

— Nos mit szólsz e szörnyhöz?

— Feladatod nehéz és — — — — — nem születél erre.

— Ezt mondtad még azelőtt, mielőtt látad volna.

— Most már meg vagyok róla győződve.

— Tehát nincs valamieszköz, vagy mód, melylyel meglehetne ezt az eleven ördögöt fékezni? Gonosz szíve van.

— Én inkább azt mondom, nincs is, és épen az a te feladatod, hogy adj neki, Prada, adj neki szívet, ha azzá akarod nevelni, a mivé az apja is akarja, de . . .

«Hogyan adhat valaki másnak olyat, a mije neki sincs» gondolta utána s behunyta szemeit.

— Jól beszélsz, de én csak a mellett maradok, hogy a gyermek igazi szörnyeteg s a ki ebből akar faragni valamit annak, ezermesternek kell lennie.

Mit tettem rosszul?

— Rá nehezkedél terhed egész súlyával, ő pedig iparkodik magáról, lezárni, azért olyan örvöngő.

— Nem tehetek másképp, először barátságos voltam vele szemben, semmit sem ért, türelmemnek már vége szakadt.

— De hogy gyakoroljak én a gyermekre befolyást? Hogy az igazat bevalljam, nagyon rosszul esik vendégnek itt maradnom. Te magad hallottad, hogy minden darab kenyeret szememre vetett, minden fafatért szenvednem kell.

— Nevetséges. Ő hozzá nem kell alkalmazkodnod. Az atyja hitt meg, az ő vendége vagy, sőt egészen itt is akar tartani.

— Isten ments! Szivesebben beálllok remetének, akkor legalább szabad, leszek, de itt? fél nem foghatom eddig is hogy birtad ki. Nagyon is szivedhez nőtt, az a csillogás szerete, hogy ilyen lánczokat viselj, ahhoz legalább is az kell, hogy aranynak látszódjék.

— Önkényt vállaltam magamra, nem dobot el magamtól, csak a végső szükségben.

— En azonban nem tudom, hogy segítsék rajtad. Minél gyorsabban távozom, annál jobb lesz.

— Ostobaság! Ha már itt vagy maradj egy darabig.

— Csak megnehezitem helyzetet.

— Több vagy kevesebb nem sokat határoz. Szegény ruhám? a folt nem megy ki; újra meg kell rendelnem, ha ugyan még van belőle, óh az az ördög fiók.

— Ha ugy beszélsz egy lépéssel sem haladsz előre.

— Talán angyalnak hívjam? Gyűlölöm annyira hogy ki sem mondhatom.

— Leonora adok én neked tanácsot. Sür-gönyözz az apjának, hngy elmegy, vegye magához Indiába a gyermeket. Ha meggondolod a golgot, egy pillanatig sem maradhatsz itt, te is a gyermek is oda lesztek.

— Nem! — kiáltott Leonora hevesen — még nem mondok le, nem is fogok lemondani.

(Folyt. köv.)

T A V I R A T O K

Obstructio.

Budapest, június 9. (Saját tud. távirata.) Az ellenzéki pártok küldöttsége felkeresi a ma Kölozsvárról hazaérkező Bánffy-t s annak a katonai javaslatok, a cukor premiumra vonatkozó előterjesztés és a hirheft 16§-a ellen a legmesszebb menő obstructiót jelentik be.

Az egységes liberális párt!?

Budapest, június 9. (Saját tud. távirata.) A kereskedelmi statisztikai javaslattal szemben a szabadelvű pártban nagy az elkeseredés s ennek nyíltan kifejezést is adtak a klubban s kijelentették, hogy azt meg nem szavazzák. Déniel báró miniszter kijelentette, hogy az esetleges sérelmeket orvosolni fogja.

Kammermayer temetése.

Budapest, június 9. (Saját tud. távirata.) Budapest székes főváros polgármesterének temetése nagy pompával ment végbe. A gyászszertartást Bogisich ez. püspök végezte nagy segédlettel. — Jelen voltak Fehér Ipoly főpát, Fejérváry és Darányi miniszterek, Széchenyi basa. A temetésen nagy megilletődést keltett Dr. Morzsányi voll képviselő neje, a ki hysterikus göresöket kapott és sikoltva kiáltozta »Nem kell már nekem semmi, vigyének eugem is a temetőbe«. A beteg nőt a mentők vették gondozásuk alá.

A cukor vámja.

Washington, jun. 8. (Saj. tud. táv.) A köztársasági szenátorok gyűlése utasította a pénzügyi bizottságot, hogy a cukortarifát fogadja el, még pedig határozott tételekkel, melyek mindazon cukorvámokra, a vámot 1.95 centben állapítják meg és mely tarifa azt határozza, hogy a Jávából és Philippinából érkező nyers cukor $\frac{1}{10}$ centtel olcsóbb díjtétel alá esik, mint a máshonnan behozott nyers cukor.

A legelső urlovas a királynál.

Bécs, jun. 9. (Saj. tud. táv.) Ő Felsege, a ki az idén nem lehetett jelen a hadsereg akadályverseny lefutásánál, a verseny hőst, Kreutzbruck főhadnagyot ma audencián fogadta. A legkitünőbb magyar urlovas megköszönte az uralkodónak az általa ajándékozott dísztárgyakat a pozsonyi és bécsi versenyek alkalmából. Ő Felsege elismeréssel emlékezett meg Kreutzbruck bravuros lovaglásairól, többek között arról, midőn két év előtt a pozsonyi nagy akadályversenyeken Ottó főherceg Kupa nevű lovát győzelemre vitte. Ő Felsege kijelentette, hogy nagy érdeklődéssel kíséri az urlovasok és tisztek szereplését a versennyitén.

Nyolcz órai munkaidő.

London, jun. 9. (Saj. tud. táv.) A bányamunkások kongresszusa tegnap a nyolcz órai munkaidőről tárgyalt és elfogadta a német, francia és belga kiküldöttek határozati javaslatát, a mely a 8 órai munkaidő elvét a férfi munkások nappali munkájára is kiterjeszti.

A béke ügye.

Athén, jun. 9. (Saj. tud. táv.) A kamarát a békeszerződés hitelesítése végett egy-két napra összehívják. Deilyanis volt miniszterelnök állítólag indítványt tesz, hogy a háboru kitörésének okai és a háboru vezetése tárgyában vizsgálatot indítsanak.

Török küldöttség az angol udvarnál.

Konstantinápoly, jun. 9. (Saj. tud. táv.) Az angol királynő uralkodói jubileumára a szultán képviselőiben Munir basa főudvarmester utazik Angolországba. Kíséretében lesznek Nassir bej dandárnok és Enver kapitány. Valószínűleg holnapután utaznak el. A vasuti összekötő vonalat szabaddá tették. A katonai vonatok szállítása megkezdődött.

KÖZGAZDASÁG.

Bulyovszky József a szállótelepen. Az új polgármester, tegnap délután Dr. Sipos Árpád kíséretében meglátogatta a nagyváradai szállótelepet. Megszemlélte a különféle helyiségeket, eszközöket, továbbá a telep berendezését s a tapasztaltak felett, a legnagyobb melegegését nyilvánította. Különösen elragadtatással szemlélte a megye különböző vidékéről jött ötven földeljtőt. Dicsérettel emlékezett meg, különösen a telep szakszerű kezelése és a minden tekintetben pedáns beosztásról. A polgármestert a telepen Markus Janos hegybíró fogadta és magyarázta meg a különféle berendezéseket, a beosztás és a munkálatok folyásának célját s az új polgármester nagy érdeklődésével találkozott. A szemle után Bulyovszky azt a nagy horderejű kijelentést tette, hogy minden körülmények között szíven fogja viselni a szállószetet, — mert ő is, nagyvárad közgazdaságára nézve fontos tényezőnek tartja annak fellendülését.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. június 9-én

Magyar aranyjáradék 4%	— — — —	122.70
Magyar koronajáradék —	— — — —	99.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban $4\frac{1}{8}\%$	— — — —	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben $2\frac{1}{2}\%$	— — — —	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény —	— — — —	154.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	141.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön —	— — — —	101.75
Tiszaszabályozási és szegedi sorajegy kölcsön	— — — —	101.75
Osztrák járadék papirban —	— — — —	123.—
Osztrák járadék ezüstben —	— — — —	100.75
Osztrák járadék aranyban —	— — — —	145.50
Osztrák korona járadék —	— — — —	9.58
1860. osztrák államsorsjegyek —	— — — —	403.50
Osztrák magyar bankrészvény —	— — — —	366.80
Magyar hitelbank részvény —	— — — —	358.50
Osztrák hitelintézeti részvény —	— — — —	951.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	— — — —	58.60
20 frankos arany (Napoleonkor) —	— — — —	119.55
Német birodalmi márka —	— — — —	47.60
London vista —	— — — —	97.50
Páris vista —	— — — —	58.60
20 márkás arany —	— — — —	11.73

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

PAULAYNÉ ADORJÁN BERTA urnő,
a nemzeti színház művésznőjének felléptével.

Bérlet 38-ik szám. Bérlet 38-ik szám.

Páros. Páros.

Nagyvárad, 1897. évi június 10-én,
az arad-nagyváradai színtársulat által.

M á s o d s z o r:

N I O B E.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Harry Paulton és A. E. Paulton.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken, bérletfolyamban

S Z É P G A L A T H E A.

Operette 1 felvonásban. Ezzel:

PAJKOS DIÁKOK.

Operette 2 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hiruves házszer ellentit az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-
tomszűntető, bedörzsölőként alkalmazták köszvényél,
osznál, tagszárgatásnál és megfázásoknál és az orvosok
által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A
valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakarta Horgony-Liniment
elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-
szer, melynek egy háztartásban sem kellemetlen hiányozni.
10 kr., 70 kr. és 1 lrt. üvegekben árban májdnem minden
gyógyszertárban készletben van; főraktár:
Török József gyógyszerésznél Budapest. Be-
vásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert
több kisboltoktól utána van forgalomban. Ki
nem akar megkárosodni, az minden egyes
üveget „Horgony” vedjegy és Richter cégjegyzé-
kés nével mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, és és k. udvari szállók, BUDAPEST.

Hirdetmény.

A «**Polgári takarékpénztár részvénytársaság**» igazgatósága az alapszabályok 12. §a pontja értelmében: 26 részvényes által beadott kérvény alapján **f. é. július hó 4. napjának d. e. 11 órájára** a részvénytársaság üzleti helyiségében megtartandó

rendkívüli közgyűlést

hiv egybe.

A kérvényben

a) az intézeti ügyészi állás betöltési módozatának megállapítása és
b) az alapszabályok 28. §-ának megváltoztatása indítványoztatik

Miről a t. részvényesek azzal értesítetnek, hogy részvényeiket az alapszabályok 13. §-a értelmében a közgyűlés előtt 3 nappal a pénztárnál letenni sziveskedjenek

Kelt Nváradon 1897 június hó 9-én

A »Polgári takarékpénztár részvénytársaság«
igazgatósága.

Dr. Dreiszker József

Sanatóriuma

és

vizgyógyintézete

Köszegen, (Vas megye) háromnegyed óra vasutttal Szombathelytől.

Nyitva márczius 15-től december 1-ig

Rendszer Priesnitz és Kneipp.

Villanyozás, massage, gyógytornászat, diaceti-
kai eljárás. — Ujjonnan berendezett helyiség,
Lignosulfít inhalatióra. — Ez enyhe vizkurával
használva a legszebb eredményt adja a légző
szervek bántalmaiban.

Teljes ellátás, gondos orvosi felügyelet, mérsékelt ár.

Prospektus ingyen.